Espoon kaupungin lausunto eduskunnan hallintovaliokuntaan - Sote100

21.9.2021

Sanna Svahn
Perusturvajohtaja

Erillisratkaisuun liittyvä kokonaisuus

Uudenmaan alueen lausunnonantajat ovat yhdenmukaisesti tuoneet esille Uudenmaan erillisratkaisuun liittyviä tiedon käsittelyn haasteita.

- Kysymys rekisterinpidosta
  - Uudenmaan erillisalueelle olisi syntymässä kuusi eri rekisterinpitäjää
  - Uudenmaan perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoito eivät muodostaisi enää yhteisrekisteriä Uudenmaan erillisalueella
  - Muualla Suomessa on turvattu tiedonkulku saman hyvinvointialueen sisällä.

- Tietojohtamisen mahdollisuudet
  - Uudenmaan erillisalueella vaaditaan erityistoimenpiteitä, jotta voidaan turvata ja toteuttaa onnistuneet tietojohtamisen mahdollisuudet.

Espoo katsoo edelleen, että rekisteripitoon, tiedon käyttöön ja tietojohtamiseen liittyviä ehdotuksia tulee muuttaa, jotta turvataan perusterveydenhuollon palvelujen ja erikoissairaanhoidon yhteensovittaminen ja vähintään nykyisen tasoisen tietojohtamisen edellytykset.

Tietojen käsittely: *Potilastietojen käsittely potilaan hoitamisessa*

- Terveydenhuoltolain 9 § on ollut tärkeä työväline, kun potilastietoja on siirretty perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä.
- Mikäli terveydenhuoltolain 9 § kumotaan, tietojen siirto Uudellamaalla perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä perustuisi pääsääntöisesti potilaan nimenomaiseen suostumukseen ja tapahtuisi käytännössä Kanta-palvelujen kautta
  - Kyseessä olisi iso muutos, jossa potilaalta edellytettäisiin aktiivista toimintaa, eli nimenomaisen suostumuksen antamista.
  - Kanta-palvelut on tarkoitettu ensisijaisesti potilastietojen arkistointipalveluksi, ei päivittäiseen potilaiden hoitamiseen liittyväksi tietojärjestelmäksi
  - Esim. mtp-asiakkaan palvelupolku perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoitoon ja takaisin potilastietojen käsittelyn näkökulmasta
- Terveydenhuoltolain 9 §:n kumoamisen vaikutuksia ei hallituksen esityksessä ole riittävästi arvioitu

- **Espoon kaupunki katsoo, että terveydenhuoltolain 9 § tai vastaava sääntely tulisi säilyttää, jotta voidaan turvata potilastietojen välittyminen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä ja palvelujen integraatio. Kumoamisella arvioidaan olevan kielteisiä vaikutuksia erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon toiminnallisen integraation ja tämän edellyttämän tiedonkulun varmistamiselle.**
- **EU:n yleinen tietosuoja-asetus mahdollistaa yhteisrekisterinpitäjyyden useamman rekisterinpitäjän välillä.**

Tietojen käsittely: *Uudenmaan erillisratkaisu ja tiedolla johtamisen mahdollisuudet*

- Uudenmaan erillisratkaisulla, terveydenhuoltolain 9 §:n kumoamisella ja toisiolakiin ehdotetun 41 §:n muutoksella on vaikutuksia alueen tietojohtamiseen.
  - **Ehdotetut ratkaisut muuttavat ja kaventavat tietojohtamisen mahdollisuuksia nykyiseen verrattuna**
  - HUS-yhtymä ei voisi lain nojalla saada hyvinvointialueilta tietoja omaa tietojohtamistaan varten. HUS-yhtymällä olisi oikeus käsitellä ainoastaan potilastietoja, jotka olisivat syntyneet sen omassa toiminnassa tai olisivat sen omiin rekistereihin tallennettuja. Tämä kaventaisi nykyisiä voimassa olevien säännösten tarjoamia mahdollisuuksia HUS-yhtymän tietojohtamiseen.
  - Hyvinvointialueen tietojohtamisen tarkoitukseen saamat tiedot erikoissairaanhoidosta rajautuisivat hyvinvointialueen omien asukkaiden tietoihin.
  - Hyvinvointialue ei voisi saada toisen hyvinvointialueen potilastietoja tietojohtamista varten.
- **Toisiolaissa säädetty tietojohtaminen on merkittävä työväline sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Espoon kaupunki pitää välttämättömänä, että Uudenmaan erillisratkaisussa turvataan tasavertainen mahdollisuus tietojohtamiseen, eikä sääntely heikennä nykyistä tietojohtamisen tilannetta.**

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn yhteensovittaminen

- Espoossa tehty ajantasaisesti poikkihallinnollista yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä
  - Suurena kaupunkina Espoossa on jo verkostomaiset rakenteet yhteistyölle

- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella alueen ja kymmenen kunnan tulee kattavasti ja toiminnot läpileikkaavasti järjestäytyä näiden tehtävien osalta sekä muodostaa yhteistyölle tarvittavat verkostot.

- Huomioitava myös järjestöjen yhdyspinta- ja yhteistyön kysymykset kuntien ja hyvinvointialueen kesken

- Espoo kiinnittää huomiota siihen, että hyvinvoinnin- ja terveydenedistämistä koskevat tehtävät ovat uudistuksessa merkittävät ja jättävät alueille paljon sovittavaa ja järjestettävää rajapintayhteistyön osalta. Tästä aiheutuu sekä kunnille että hyvinvointialueelle kustannuksia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Espoossa

Hyte-työssä huomioidaan eri näkökulmat

Vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on toimialojen yhteinen.

- Hyvinvointi ja terveys ovat yhteydessä
  - varhaiskasvatukseen ja koulutukseen
  - liikunta-, ravitsemus- ja kulttuuripalveluihin
  - asumiseen ja kaavoitukseen
  - elinympäristöön
  - liikennejärjestelyihin
  - sekä moniin muihin kunnan hoitamiin tehtäviin.

- Hyvinvoinnin edistämisen keinoja ovat muun muassa osallisuuden edistäminen, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen, ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö, asuinympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden edistäminen, työllisyyden edistäminen ja maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet Espoossa

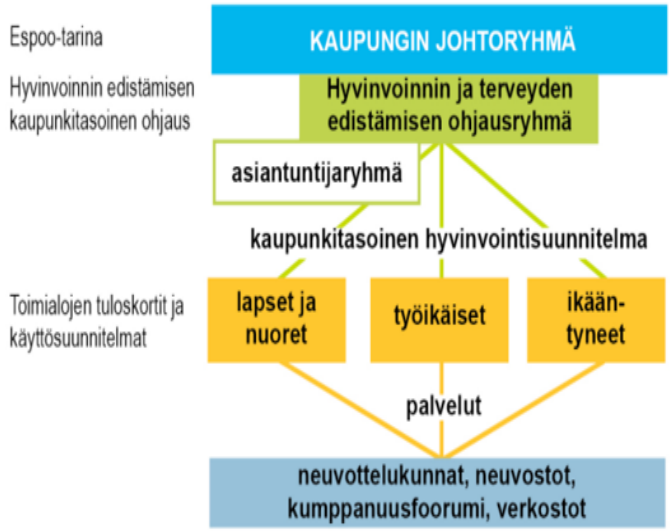

- Hyvinvointityön johtamisesta vastaavat kaupungin johtoryhmä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä sekä kolme ikäkausittaista hyvinvointityön ohjausryhmää.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet on uudistettu vuonna 2017
- Ohjausryhmien tehtävistä ja kokoonpanoista on kaupunginjohtajan päätös vuosille 1.1.2019 – 31.12.2021
- Hyvinvointijohtaminen Espoossa

Pelastustoimesta ja hankeohjelmasta

- **Pelastuslain** lakiesitys lisää kustannuksia nykyisestä.
  - Lakiesitykseen mukaan hyvinvointialue olisi jatkossa velvollinen uutena tehtävänä osallistumaan myös pelastuslain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun valmiuden ylläpitoon.
  - Pelastustoimen nykyisissä määrärahoissa tätä ei ole huomioitu, joten mikäli kansainvälisestä avusta päätetään esityksen mukaisesti, se tulisi ottaa huomioon hyvinvointialueiden rahoituksessa.

- Espoon kaupunki esittää, että terveydenhuoltolain 39 § tarkistetaan siten, että Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki voivat osallistua ensihoitopalveluiden järjestämisen suunnitteluun yhdessä HUSin kanssa.

- **Hankeohjelmasta:**
  - Espoon kaupunki pitää hyvänä sitä, että STM:ssä on käynnistetty hankeohjelma sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. On kannatettavaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetaan yhtenäinen laki.
  - Terveydenhuoltolain 9 §:n kumoamisesta tulisi ensin tehdä huolellisesti vaikutustenarviointi ko. hankeohjelmassa ja arvioida kyseisen säännöksen kumoamisen vaikutukset mm. potilasturvallisuudelle ja palvelujen integraatiolle.